

Datum 2011-12-01

Dnr 322-4412-2011

Version 1.0

Avdelning

Förvaltningsavdelningen

Enhet Kulturvårdsstöd

Författare Laila Kitzler Åhfeldt

Nyfynd av gravhällsfragment med runor i Husaby kyrka, Västergötland

I oktober 2008 besökte författaren Husaby kyrka i Västergötland tillsammans med Cecilia Ljung, doktorand vid Stockholms Universitet. Syftet med besöket var att 3D-skanna tidigkristna gravmonument, s.k. eskilstunakistor, för studien *Runstenar och eskilstunakistor i Västergötland* som ingår i undertecknads forskningsprojekt.

Bakom dörren som leder in till norra tornet påträffades en flat häll som uppenbarligen är ett fragment av ett tidigkristet gravmonument. Stenen stod lutad mot väggen bakom dörren, med inskriften inåt väggen. När vi vände på den upptäckte vi att den hade ristningar. Vi lyfte ut hällen för fotografering och 3D-skanning.

Gravhällsfragmentet är inte publicerat av Elisabeth Svärdström i *Västergötlands runinskrifter* (SRI 5). Det ingår inte i Stig Lundbergs katalog om västgötska gravmonument från vikingatid och äldre medeltid (1997). Inte heller i Runverkets arkiv har någon bild eller några andra uppgifter om detta gravhällsfragment kunnat återfinnas, ej heller i ATA. Möjligen kan gravhällsfragmentet vara ett av de två "ristade kalkstenfragment av gravkistor" som Harald Wideen hittade liggande intill norra kyrkogårdsmuren vid ett besök 1942 och som han enligt uppgift flyttade in i tornet (Wideen 1955, 182). Dessa fragment är dock inte avbildade och Wideen omnämner inte heller några runor, vilket han annars är noggrann med. Vid Vänermuseet är fragmentet okänt.

Fragmentet är en del av en rest gavelhäll till ett gravmonument. Av ristningen återstår merparten av ett kors, mycket snarlikt dem på andra gravhällar från Husaby. Enligt Cecilia Ljung, som inom sitt avhandlingsarbete särskilt ägnar sig åt dateringar av tidigkristna gravmonument, torde dateringen av Husabys korsristade gavelhällar ligga i första halvan av 1000-talet. Dateringen av denna gravhäll bör därför ligga i samma tid.

Material: Grå kalksten. Storlek: 43 x 68 cm. Tjocklek: 6 cm. Runhöjd: 9–10 cm.

Inskrift:

... **ṣina**

... sīna.

»... sin(a) ...»

Till läsningen: Inskriften inleds med en skadad runa, som saknar den övre delen. Den är bevarad till en höjd av 5 cm och ska troligen tolkas som resterna av en treledad **s**-runa. De tre följande runorna är tydliga. 2 **i** lutar lätt åt vänster. 3 **n** och 4 **a** har dubbelsidiga bistavar. I korsningen mellan huvudstav och bistav på båda dessa runor har materialet splittrats upp, med en fördjupning som följd. Till höger om 4 **a** finns ett stort mellanrum fram till brottytan. På fotot och skanningen ser det ut som om det eventuellt följer ett punktformigt skiljetecken, men det är osäkert.

Inskriften består endast av pronomenet *sinn*, troligen i sg. ack. f. eller pl. ack. m. Det första verkar troligast, eftersom tidigmedeltida gravmonument vanligtvis endast är tillägnade en person. Man kan i så fall dra slutsatsen att detta monument bör ha varit uppfört över en kvinna.

Bild 1. Foto Cecilia Ljung 2008.

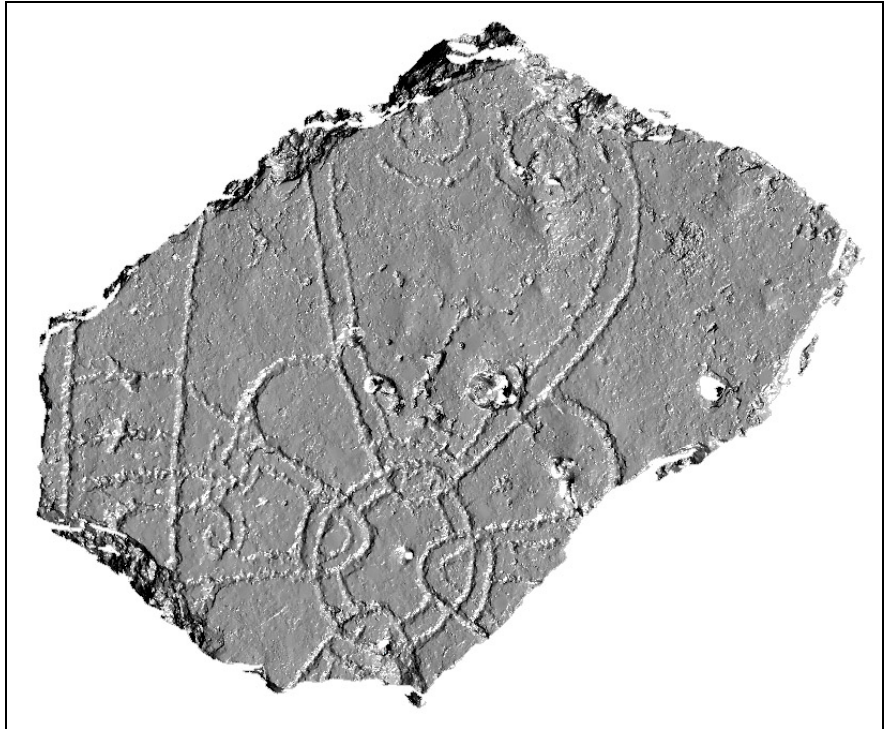

Bild 2. 3D-skanning Laila Kitzler Åhfeldt 2008.

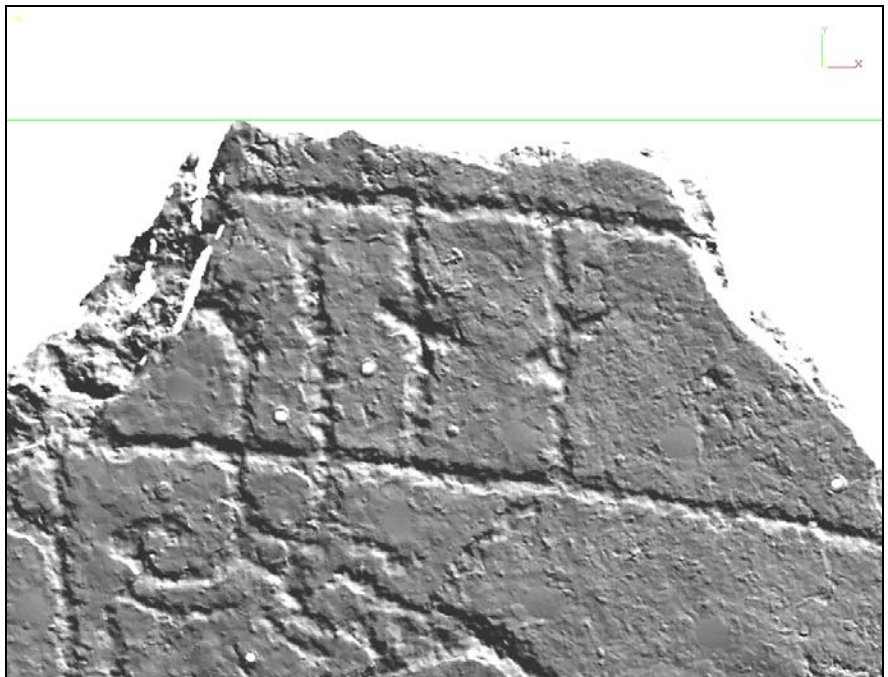

Bild 3. Runinskrift. 3D-skanning Laila Kitzler Åhfeldt 2008.

Referenser

Lundberg, Stig. 1997. Gravmonument i sten från sen vikingatid och tidig medeltid i Västergötland. Licentiatuppsats. Historiska Institutionen. Göteborgs Universitet.

Västergötlands runinskrifter. Granskade och tolkade av Hugo Jungner och Elisabeth Svärdström (SRI 5). KVHAA. Stockholm.

Wideen, Harald. 1955. *Västsvenska vikingatidsstudier: arkeologiska källor till Vänerområdets kulturhistoria under yngre järnålder och äldsta medeltid*. Skrifter utgivna av Göteborgs arkeologiska museum 2. Göteborg.

Visby 2011-12-01

Laila Kitzler Åhfeldt
fil. dr, post-doc inom runforskningsområdet

Kopia till:

Husaby pastorat
Cecilia Ljung, Stockholms universitet